

Синтаксические особенности текстов группы – неоспоримое преобладание бессоюзных предложений, обратный порядок слов, или инверсия, присутствуют также эллиптические предложения и междометия («эх», «эй», «тьфу», «ну», «ах» и т.д.).

Заключение. Все факты, приведенные выше, указывают на то, что тексты группы не являлись достоянием элитарной культуры. Нецензурной бранью, своими особенными речевыми оборотами и нелитературной лексикой они провоцировали массовость. Юрию Клиньских удалось добиться того эпатаж-эффекта, всколыхнувшего все слои общества, о котором мечтали все люди, относившие себя к андеграунд-культуре. Исходя из вышеперечисленного, можно смело утверждать, что группа внесла свою лепту в развитие подпольного искусства в СССР, а в дальнейшем и на территории стран СНГ.

1. Алейников, В.И. Неизбежность и благодать: История отечественного андеграунда / В.И. Алейников. – М.: Фантом Пресс, 2016. – 347 с.
2. Савицкий, С.Н. Андеграунд. История и мифы ленинградской неофициальной литературы / С.Н. Савицкий. – М.: Худ.лит-ра, 2002. – 153 с.
3. Коллекция текстов песен [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.lyricshare.net/ru/sekto-gaza/index.html>. – Дата доступа: 29.02.2020.

ТЭКСТАВЫЯ РЭМІНІСЦЭНЦЫ І ТВОРАХ МАКСІМА БАГДАНОВІЧА

Кукуць Т.Ю.,

студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Арцямёнак Г.А., канд. філал. навук, дацэнт

У сучаснай лінгвістыцы актуальным і параўнальна новым напрамкам даследаванняў з’яўляецца вывучэнне мастацкіх і публіцыстычных тэкстаў у аспекце інтэртэкстуальнасці. Інтэртэкстуальнасць – гэта вельмі пашыраная гісторыка-філалагічная, культурная і семіятычная з’ява, якая паказвае на сувязь паміж двума і больш тэкстамі, адзін з якіх быў напісаны раней за другі ці іншыя. Інтэртэкстуальныя матывы бываюць няпроста ўбачыць і вызначыць, але без іх уліку тэкст нельга зразумець ва ўсёй яго паўнаце і завершанасці.

У беларускай мастацкай літаратуры ХХ стагоддзя часта выяўляюцца інтэртэкстуальныя сувязі, якія адлюстраваны ў тэкстах праз выкарыстанне рэмінісцэнцый, алюзій, цытат з іншым суб’ектам арганізацыі тэксту альбо яго фрагментаў. На падставе сказанага азначэнне інтэртэкстуальнасці можна сфармуляваць як суаднесенасць тэксту з іншымі тэкстамі, якія ўносяць сваю частку інавацыйнасці ідэі і ствараюць новую сэнсавую канцэптуальнасць на аснове моўных і маўленчых уяўленняў.

Тэкставыя рэмінісцэнцыі як найбольш частотная разнавіднасць інтэртэкстуальнасці часта сустракаюцца ў творчасці аднаго з найбольш яркіх і папулярных аўтараў беларускай літаратуры Максіма Багдановіча. У вершах і прозе Багдановіча разнастайныя праявы інтэртэкстуальнасці становяцца асновай сімволікі мастацкай тканіны яго твораў. Звяртаючыся да першасных тэкстаў, пісьменнік выкарыстоўвае матэрыял для пабудовы ўласнага мастацкага дыскурсу. Актуальнасць даследавання абумоўлена тым, што раскрыццё інтэртэкстуальных сувязей значна паглыбляе ўяўленне пра тэматычны дыяпазон, праблематыку і мастацкую адметнасць твораў, паказвае на перадумовы іх стварэння, вытокі думак і крыніцы творчай фантазіі аўтара.

Мэта артыкула – выявіць асноўныя разнавіднасці тэкставых рэмінісцэнцый і іх паходжанне ў творах Максіма Багдановіча.

Матэрыял і метады. Матэрыялам даследавання паслужылі праявы і вершаваныя тэксты Максіма Багдановіча. Пры зборы матэрыялу была выкарыстана метадыка суцэльнай выбаркі. Аналіз моўных фактаў праводзіўся на аснове апісальнага метаду.

Вынікі і іх абмеркаванне. У праяўленых і вершаваных творах Максіма Багдановіча ўзаемазвязь з іншымі тэкстамі абумоўлена творчымі задачамі паэта, яго настойлівым, пастаянным імкненнем арганічна ўключыць беларускую літаратуру ў сусветны літаратурны працэс.

Біблейская інтэртэкстуальнасць шырока прадстаўлена прэцэдэнтнымі імёнамі і вобразамі. У вершы “Агата” сустракаецца вобраз святога: “Ехаў ён на кані саматою, / А прыгожы, – як Юры святы” [1, с. 303]. У вершы “Цемень” узгадваецца вобраз Хрыста: “Але вось цераз цемень маланка блішчыць, / Асвятляе мне вобраз Хрыста... яго крыж...”; “Не глядзіць на мяне ясны вобраз Хрыста” [1, с. 214]. “Ікону з Острабрамскай маткі боскай, майстрам рупным і добрым памалюваную, за восем або за дзесяць грошаў літоўскіх купляюць, а за тую ж ікону працы вучня няўмелага нічога не даюць” [2, с. 62]. Згодна з легендай, гэты вядомы абраз маляваўся з Барбары Радзівіл, жонкі польскага караля Жыгімонта Аўгуста. Зараз ікона знаходзіцца ў капліцы пры царкве на вуліцы Вацлаўскай у Вільнюсе.

У апавяданні “Экзамен” сустракаецца адвольны пераказ тэксту з Бібліі: “Вкушая, вкусих мало меду и се аз умираю”; “Веселися, юноша, во юности твоей” [2, с. 91]. У творы “чудо маленького Петрика” сустракаецца некалькі слоў з малітвы: “Повторяя за няней слова молитвы: “Спаси, Господи, и помилуй...” [2, с. 84]. Змешчаны таксама зварот да святой: “Царица небесная! Мати Пресвятая Богородица!” [2, с. 87].

Літаратурныя рэмінісцэнцыі часта выступаюць у форме адсылак да назваў вядомых твораў, іх аўтараў і герояў. Широкавядомыя імёны і вобразы пісьменнік выкарыстоўвае не столькі для абазначэння нейкай канкрэтнай асобы, колькі з мэтай сімвалізаваць пэўныя якасці і падзеі. Такім чынам, прэцэдэнтныя імёны выконваюць вобразную функцыю.

Фельетон “Нумизматы” пачынаецца з цытавання верша рускага паэта Г. Дзяржавіна: “Надо бы беречь монету / Белую про чёрный день” [2, с. 154]. Праз твор праводзіцца думка, ярка адлюстраваная ў гэтых радках: не трэба раскідаць грошы проста так, трэба ставіцца да іх беражліва, бо ў некага іх можа зусім не быць.

У апавяданні “Экзамен” згадваюцца раман Генрыха Кока і байка Івана Крылова: “...а из остальных один читает «Гостиницу тринадцати повешенных» – захватывающий, сенсационный роман...” [2, с. 90]. “У них в классе задана басня «Ларчик», так во все уши кричат...” [2, с. 92].

Шэраг інтэртэкстуальных элементаў звязаны з актуалізацыяй у творах М. Багдановіча міфалагічных матываў. “Внушительен был швейцар – этот недремлющий аргус, блюститель институтских нравов...” [2, с. 27]. Як вядома, Аргус у старажытнагрэчаскай міфалогіі – гэта шматвокі велікан-стараж. Максім Багдановіч прыгадвае гэтага міфалагічнага героя дзеля таго каб паказаць, наколькі пільным быў вартаўнік.

“...Видит мальчик дивную Феникс-птицу. Качается Феникс-птица на ветвях цветущего дерева, глаза закрывает, перья распускает, песни распевает” [2, с. 54]. Фенікс – міфалагічная казачная птушка, якая валодала здольнасцю пры набліжэнні смерці згараць, а потым зноў узнікаць з попелу.

“...Не говоря уже о меднолобых или меднолапых Аяксах...” [2, с. 162]. У грэчаскай міфалогіі Аяксы – імя двух удзельнікаў Траянскай вайны, моцных сілай і духам, якія змагаліся побач. Яны былі ўзброены сяміскуранымі шчытамі, пакрытымі меддзю, і звычайна параўноўваюцца з двума магутнымі львамі або быкамі.

“Табе привет нясу, ласкавая Камэна” [1, с. 264]. Камэна – у старажытнай рымскай міфалогіі багіня, апякунка навук і мастацтва. “I спеў ліецца ўсё мацней, – / Гулянку справіў пан Падвей” [1, с. 100]. Падвей – міфалагічны вобраз, бог завірухі, увасабляе нязломную сілу і мужнасць.

“Што ж ты вачам не паказаўся, / Уладар кахання, Купідон?” [1, с. 257]. Купідон – назва бога любові ў старажытных рымлян, увасабленне стыхійнага жыццёвага пачатку ў прыродзе і чалавеку. “Звярнуў калісь Пегас на вулі / З прывольных палявых дарог...” [1, с. 95]. Пегас – міфалагічны крылаты конь, сімвал паэтычнага натхнення. “Натхненнем упаў нас ключ твой Гіпакрэна” [1, с. 265]. Тут маецца на ўвазе крыніца на гары Гелікон, якую, паводле падання старажытных грэкаў, выбіў капытом Пегас і вада з якой натхняе паэтаў.

Заклучэнне. Як паказвае матэрыял, творы Максіма Багдановіча насычаны біблейскімі, літаратурнымі і міфалагічнымі тэкставымі рэмінісцэнцыямі, што дазваляе аўтару значна пашырыць і ўзбагаціць мастацкі кантэкст твораў. Ужыванне рэмінісцэнцый, а таксама алюзій і цытат дазваляе аўтару паведаміць чытачу новую інфармацыю з апорай на папярэдні тэкставы і слоўны вопыт грамадства, выказаць ацэнку з’яў і падзей, эфектыўна ўздзейнічаць на рэцыпіента. У тэкстах пісьменніка пераважаюць рэмінісцэнцыі як упамінанні імёнаў, міфалагічных герояў, твораў літаратуры і мастацтва, што пакінулі прыкметны след у сусветнай гісторыі і культуры.

1. Багдановіч, М. Поўны збор твораў. У 3 т. / М. Багдановіч. – Мінск: Навука і тэхніка, 1991. – Т. 1. – 752 с.

2. Багдановіч, М. Поўны збор твораў. У 3 т. / М. Багдановіч. – Мінск: Навука і тэхніка, 1993. – Т. 2. – 600 с.

3. Супрун, А.Е. Текстовые реминисценции как языковое явление / А.Е. Супрун // Вопросы языкознания. – 1995. – № 6. – С. 17–29.

АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК В ШВЕЙЦАРИИ: СФЕРЫ УПОТРЕБЛЕНИЯ

Куликовская А.А.,

студентка 5 курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь

Научный руководитель – Дорофеенко М.Л., канд. филол. наук, доцент

Швейцария, население которой насчитывает более восьми с половиной миллионов человек, имеет четыре национальных языка: немецкий, французский, итальянский и романшский. Из этих четырех языков все, кроме романшского, считаются официальными языками.

Наряду с официальными языками Швейцарии в стране существует целый ряд других языков. Перепись 2000 года показывает, что, хотя немецкий, французский и итальянский языки являются тремя основными языками, на которых говорят в Швейцарии, сербохорватский, албанский, португальский, испанский, английский и турецкий языки используются чаще, чем романшский [1, с. 12].

Все эти языки вносят свой вклад в разнообразный языковой ландшафт Швейцарии, однако один из них особенно важен для языковой ситуации в Швейцарии в целом – английский, который используется в качестве основного языка одним процентом населения [1, с. 13].